

Marie Štefánková: Regionální a sídelní preference obyvatelstva Česka

Posudek školitele

Práce (text a v něm zařazené tabulky) má celkem 110 stran, včetně 7 stran seznamu použitých zdrojů a literatury. Přílohy tvoří dotazník, tabulka charakterizující výběrový soubor, 10 doplňkových grafů a 3 tabulky.

Autorka řeší zajímavé, ale rovněž důležité téma regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva Česka. Jde o problematiku multidisciplinární, s důležitými příspěvky sociologů, nicméně s neopomenutelným vlivem především behaviorálně geograficky laděné tradice výzkumu tzv. mentálních map. Přestože mnohé z daných preferencí zůstávají v rovině definování spíše „vysněných a vzdálených cílů“, poznání takovéto reality má význam jak z hlediska základního tak i aplikovaného výzkumu (např. z hlediska možnosti přizpůsobování prostředí populací zřetelněji preferovaných, resp. formulovaných „normativů“).

Práce je sevřená. Autorka jasně vymezuje cíl práce a stanovuje vstupní teze. První část práce je věnována teoretickým resp. konceptuálním aspektům, kdy šířeji, s využitím vhodných zdrojů odborné literatury, diskutuje ve vztahu k jí zkoumaným otázkám důležité pojmy a procesy s důrazem na proměny („materiální i hodnotové“), kterými prošla česká společnost od období komunismu až po současnost. Závěr této úvodní části tvoří nastínění vývoje migrační reality a tolik důležité představení obdobně laděných výzkumů regionálních a sídelních preferencí provedených v Česku v minulosti. Ty se stávají odrazovým můstkem pro vlastní empirické šetření. To spočívá v přípravě a interpretaci reprezentativního dotazníkového šetření, které na vzorku 1170 respondentů provedlo (s finanční podporou VZ geografické sekce) CVVM Sociologického ústavu AV ČR v listopadu a prosinci 2010 po celém Česku. Empirická část práce tedy spočívá ve výběru důležitých témat, v jejich analýze a interpretaci. Deskriptivní část je doplněna o analýzu vztahů, kde autorka používá především χ^2 -test. Práci uzavírá závěr, který shrnuje nejpodstatnější zjištění.

Práci hodnotím velmi pozitivně. Autorka prokázala schopnost prostudovat dané téma, seznámit se s výsledky minulých výzkumů, sestavit dotazník, zorganizovat jeho realizaci a adekvátně analyzovat a interpretovat výsledky. Činí tak správně na pozadí širšího a měnícího se politického, socioekonomického a environmentálního prostředí, které vlastně modifikuje tvář zkoumaných procesů preferencí obyvatelstva. I v této souvislosti lze také ocenit autorčin vhodný výběr - byť jistě nikdy úplný, konceptů a teorií, které právě dokreslují vazby zkoumaných preferencí a širší, „strukturální prostředí“. Velmi přínosné je rovněž porovnání výsledků autorčina současného výzkumu s výsledky minulých podobných šetření (viz např. Kotačka či Illner). Z konkrétních výsledků autorčiny práce připomenu význam nepotvrzení vlivu pohlaví a vzdělání, ale naopak potvrzení významu věku a regionální příslušnosti při formování charakteru regionálních a sídelních preferencí. Autorčiny závěry o zvyšující se polarizaci preferenčního chování mladých versus středních a zejména starších věkových kategorií jsou v tomto světle primární. Významné je rovněž opětové potvrzení a další rozklíčování „efektu sousedství“ i v čase potvrzení růstu významu ekonomických faktorů v sídelních preferencích. Naopak autorka přesvědčivě dokládá preferenční „stabilitu“ „zaslíbeného jihu“ i trvalou „rozporuplnost“ atraktivity „Zlaté Prahy“. Ocenit lze obohacení řešené problematiky o přímou konfrontaci migračních preferencí se skutečnou migrační realitou stejně jako o rozpracování „měřítka proklamované identity“ v návaznosti na migrační historii.

Co se dá práci, resp. autorce vytknout, je nepříliš pestrý arzenál analytických přístupů. Přesto, že je tento „nedostatek“ do jisté míry opodstatněn především charakterem otázek, jejichž struktura neumožňuje příliš kreativity z hlediska pestrosti a sofistikovanosti analýz (na bohatší a analýze vstřícnější otázky nebyly finanční prostředky) a také skutečností, že studentka má učitelské zaměření, mohla být pestrost analýz větší.

Shrneme-li hodnocení, pak je třeba konstatovat, že práce je logicky strukturována, je psána kultivovaně a grafická úprava je rovněž adekvátní poslání práce. Po obsahové stránce autorka prokázala schopnost smysluplně definovat výzkum, připravit jej, výsledky analyzovat a interpretovat, a to rovněž v širším kontextu poznání dosaženého na daném poli. Práce splňuje kritéria diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

Doporučená klasifikace:

26.5.2011

Doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.